

Tijne Berg- le Clercq, Erik Jan de Wilde, Herma Ooms

Transformeren

=

zo-zo-zo-beleid
integraal werken x eigen kracht

Kosteneffectief transformeren

Wat is uw succesformule?

Samenvatting

Kosteneffectief transformeren vraagt om meer dan het terugdringen van zorggebruik en daarop sturen. Het gaat er om de hulp en ondersteuning in te zetten die 'zo licht mogelijk én zo zwaar als nodig' is en die 'zo vroeg mogelijk' en 'zo dichtbij mogelijk' aanbieden. Hierbij wilt u zoveel mogelijk integraal te werk gaan: dus de juiste hulp, op het juiste moment, op de juiste plek, met de juiste spelers. Dit vraagt om het formuleren van ambities voor uw jeugdbeleid op basis van goede cijfers. Deze ambities maakt u meetbaar in prestatie-indicatoren. Daarna gaat u aan de slag met het inrichten van uw jeugdbeleid. Hoe het NJi hierbij kan ondersteunen, leest u in deze brochure.

Wat komt er op u af?

Transitie...

Gemeenten krijgen komende jaren vele nieuwe verantwoordelijkheden. Door de transitie jeugdzorg worden gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk voor alle hulp bij opgroei-, opvoedings- en psychische problemen en stoornissen van jeugdigen. Dat is een ingrijpende en ingewikkelde verandering. Nu is de jeugdhulp ondergebracht in verschillende wettelijke kaders en meerdere bestuurslagen, financiering- en verantwoordingsystemen. Met de decentralisatie van het jeugdstelsel komt de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor deze hulp bij de gemeenten te liggen.

En dit is niet de enige transitie waar gemeenten komen jaren mee te maken krijgen. Zo krijgen ze er in 2015 ook andere grote taken bij in het sociaal domein op de gebieden 'zorg' en 'werk'. Ook heeft de invoering passend onderwijs gevolgen voor gemeenten. Vanaf 1 augustus 2014 worden namelijk schoolbesturen, verenigd in regionale samenwerkingsverbanden, verantwoordelijk voor alle vormen van onderwijsondersteuning. Gemeenten voeren met het onderwijs 'OOGO' (op overeenstemming gericht overleg) over hun beleidsplannen transitie voor zover deze gaan over de aansluiting met het onderwijs.

....en transformatie

Parallel aan het transitieproces loopt het transformatieproces. Dit betreft de inhoudelijke zorgvernieuwing, gericht op het meer benutten van de eigen kracht van burgers en sociale netwerken, het sterker inzetten van preventie en lichte hulp en het terugdringen van het (groeierende gebruik van) gespecialiseerde (jeugd)hulp.

Deze aspecten zien we al vaak terug in lokale en regionale beleidsplannen én transitiearrangementen. Veel genoemde uitgangspunten in deze stukken zijn bijvoorbeeld 'eigen kracht' en het bieden van hulp en ondersteuning die 'zo licht mogelijk' is. Ook de inmiddels dertig jaar oude zo-zo-zo principes komen we vaak in de

beleidsstukken tegen. Hulp moet volgens gemeenten nu niet alleen 'zo dichtbij mogelijk' en 'zo kort mogelijk' worden aangeboden, maar ook 'zo vroeg mogelijk', 'zo effectief mogelijk' én 'zo efficiënt mogelijk'. Veel gemeenten wil daarnaast zo veel mogelijk integraal te werk gaan, bijvoorbeeld via het principe één gezin, één plan, één regisseur.

Bezuinigingen

De herinrichting van de zorg voor jeugd én het breder sociaal domein is niet mogelijk zonder te bezuinigen. Dit mede als gevolg van de grote kortingen op de naar gemeenten over te hevelen budgetten, ook op het gebied van jeugdhulp. Bezuinigen betekent het maken van keuzes: wat ga je als gemeente wel doen én wat niet.

Het verwachte zorggebruik en mogelijke besparingen

Gezien de bezuinigingsopgave worstelt u misschien met de vraag hoe u vanaf 2016 kunt voorzien in een kwantitatief toereikend aanbod én tegelijkertijd besparingen kunt realiseren. Daarvoor moet u weten welk aanbod u nodig heeft. Het NJi kan u hierbij helpen door een schatting te maken van het toekomstig zorggebruik in uw gemeente. Ook kunnen we berekenen hoeveel uw gemeente kan besparen met het terugdringen van het gebruik van gespecialiseerde hulp of met het inzetten van lichtere hulp.

Het bieden van bijvoorbeeld lichtere hulp levert een kostenbesparing op. Uit berekeningen van het Nederlands Jeugdinstituut blijkt dat als in heel Nederland vijf procent van de ggz-jongeren door de eerste in plaats van de tweede lijn zouden worden geholpen, de uitgaven aan jeugd-ggz met 4,6 procent zouden verminderen.

Kosteneffectief transformeren

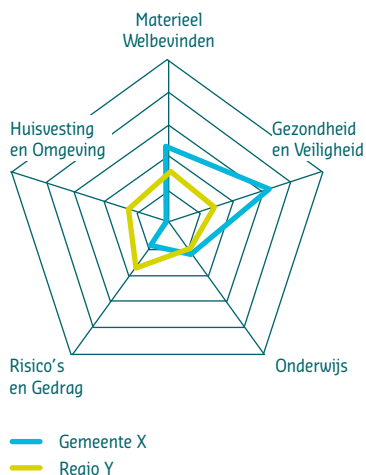
Kosteneffectief transformeren vraagt echter om meer dan het terugdringen van (zwaarder) zorggebruik en daarop sturen. U wilt namelijk inhoudelijke ambities realiseren. Daarvoor is het allereerst belangrijk te weten hoe het überhaupt gaat met de jeugd in uw gemeente (hoofdstuk 1). Op basis van die gegevens, formuleert u ambities voor uw jeugdbeleid. Deze ambities maakt u vervolgens meetbaar in prestatie-indicatoren, bijvoorbeeld het verminderen van schooluitval met 10%. Daarna gaat u aan de slag met het inrichten van uw jeugdbeleid: van plannen naar de praktijk. De kunst daarbij is om hulp en ondersteuning in te zetten die zo 'licht mogelijk én zo zwaar als nodig' is en om die hulp 'zo dicht bij mogelijk', 'zoveel mogelijk integraal' en 'zo vroeg mogelijk' aanbieden. Hoe je als gemeente dit kan doen werken we uit in hoofdstuk 2 t/m 7.

1. Hoe gaat het met de jeugd in mijn gemeente?

Voor het maken van goed onderbouwde beleidskeuzes kunt u gebruik maken van bestaande cijfers over het welbevinden van kinderen en jongeren. Het onderzoekscentrum van Unicef heeft in 2013 voor de tweede keer een vergelijkende rapportage uitgebracht over het welbevinden van kinderen en jongeren in de 29 rijkste landen van de wereld. In deze rapportage is gekeken naar de (objectieve) indicatoren die bijdragen aan het algehele welbevinden van kinderen, omgevings- en gezondheidsfactoren. Deze indicatoren zijn geclusterd in een aantal dimensies: materieel welbevinden; gezondheid en veiligheid; onderwijs; gedrag en risico's; huisvesting en omgeving. Nederland scoorde wederom erg hoog in de ranglijst van rijke landen, vooral op de dimensies materieel welbevinden en onderwijs. Toch is het welbevinden in Nederland zelf niet gelijk verdeeld. Het Nederlands Jeugdinstituut heeft daarom uitgezocht wat er zou gebeuren als we de Unicef-indicatoren zouden verzamelen en op dezelfde manier zouden ordenen voor alle Nederlandse gemeenten.

In onderstaande figuur ziet u de score van een fictieve gemeente en de gemiddelde rangorde in één transitie regio weergegeven op de vijf dimensies. Bij deze figuur geldt dat hoe verder de positie op de betreffende as naar buiten ligt, hoe ongunstiger de gemeente scoort ten opzichte van andere gemeenten in Nederland. Een positie in het centrum geeft dus de beste score aan. De score op elke dimensie is samengesteld op basis van meerdere achterliggende indicatoren. In het lijstje naast de figuur ziet u daarom op welke indicatoren (én bijbehorende dimensies) de fictieve gemeente goed scoort en op welke indicatoren (én bijbehorende dimensies) het beter zou kunnen. Hierbij gaat het goed als deze fictieve gemeente tot de 40% best scorende gemeenten van Nederland behoort, terwijl het beter zou kunnen als deze gemeente tot de 40% minst goed scorende gemeenten behoort.

Goed	Kan beter
Materieel Welbevinden	
lager percentage kinderen dat lage gezinswelvaart aangeeft	grotere armoedever schillen meer kinderen in armoede
Gezondheid en Veiligheid	
	hogere kindersterfte laatste 5 jaar
Onderwijs	
hogere deelname voortgezet onderwijs	lagere deelname kleuteronderwijs
Gedrag en Risico's	
minder overgewicht; beter ontbijten; meer fruit eten; meer bewegen; minder roken; minder alcoholgebruik; minder vechten	meer gepest worden
Huisvesting en Omgeving	
minder luchtverontreiniging meer woonoppervlak	meer geweld
Wat kinderen zelf vinden	
tevredener met het leven kan beter praten met moeder kan beter praten met vader	minder goede relatie met klasgenoten

2. Hoe licht of zwaar zijn de problemen in mijn gemeente?

Kosteneffectief transformeren vraagt om kinderen, jongeren én hun ouders hulp te bieden die 'zo licht mogelijk én zo zwaar als nodig' is. Hiervoor is inzicht nodig in hun –lichtere én zwaardere- problemen. Veel problemen die jeugdigen hebben, horen bij een normale ontwikkeling. Het is het moment waarop dit soort gedrag optreedt, de duur en de intensiteit, die maken of iets wel of niet zorgelijk is. Zo komen bijvoorbeeld angst en depressie zeer vaak voor bij jongeren in de leeftijd vanaf 12 jaar. Veel van deze problemen gaan echter vanzelf voorbij. Maar als jeugdigen niet goed met angsten en dips leren omgaan, zijn dit belangrijke voorspellers ernstiger problemen, die weer kunnen resulteren in uitval of arbeidsverzuim. Daardoor kunnen kosten voor gemeenten oplopen, bijvoorbeeld door hun toekomstige verantwoordelijkheid voor de Wajong.

Wat betekent dit voor gemeenten? Dit vraagt om het maken van afspraken met aanbieders over het realiseren van aanbod voor lichte problemen. Denk bijvoorbeeld aan een training voor jongeren voor het aanleren van manieren hoe om te gaan met angstgevoelens en somberheid. Dit biedt bijvoorbeeld bescherming tegen angst en depressie.

Ook is lokaal inzicht nodig in de omvang van lichte én ernstige problemen van jongeren en hun opvoeders. Het Nederlands Jeugdinstituut heeft daarom mede op basis van de gegevens van in Nederland uitgevoerde onderzoeken een landelijke top 10 van vragen en problemen bij jeugdigen én een top 6 van vragen en problemen in de opvoeding samengesteld.

Welbevinden van kinderen en jongeren in uw gemeente in beeld

Op basis van landelijk beschikbare gegevens berekent het NJi hoe uw gemeente scoort op de dimensies van welbevinden in vergelijking met andere Nederlandse gemeenten. Bij elk van de dimensies (materieel welbevinden, gezondheid en veiligheid, onderwijs, gedrag en risico's, huisvesting en omgeving) ziet u op welke achterliggende indicatoren het bijzonder goed gaat en waar nog verbetering mogelijk is. Het NJi geeft ook een kwalitatieve duiding van deze cijfers. Deze cijfers zijn daarin een goede aanvulling op de cijfers over het gebruik van jeugdhulp van bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek én vormen een uitgangspunt voor het maken van goed onderbouwde beleidskeuzes.

Top 10 vragen en problemen bij jeugdigen

1. Van dwars gedrag	14,8%*	tot gedragsstoornis	6,0%
2. Van druk kind	24,7%	tot ADHD	4,0%
3. Van bang	22,5%	tot angststoornis	10,5%
4. Van dip	10,9%	tot depressie	2,7%
5. Van plagen	17,2%	tot pesten	4,0%
6. Van geen zin hebben in school	15,9%	tot schooluitval	3,3%
7. Van experimenteren	39,8%	tot misbruik van middelen	6,9%
8. Van ongezonde leefstijl	58,8%	tot obesitas	9,8%
9. Van sociaal onhandig	13,6%	tot autisme	0,8%
10. Van moeilijk lerend	15,0%	tot LVB	0,6%

* Toelichting: Dit betekent bijvoorbeeld dat 14,8% van de jeugdigen dwars gedrag vertoont, maar dat je bij 6% van de jeugdigen van gedragsstoornissen spreekt.

Top 6 vragen en problemen in de opvoeding

1. Van hakken over de sloot	22,0%	tot onderwijsachterstand	12,3%
2. Van pedagogische tik	5,2%	tot kindermishandeling	3,4%
3. Van opvoedingsonzekerheid	18,0%	tot ondertoezichtsstelling	0,9%
4. Van enkelvoudig opvoedingsprobleem	15,0%	tot multiprobleemsituaties	3,0%
5. Van mediagebruiker	22,7%	tot mediaverslaafd	1,5%
6. Van gekibbel	24,0%	tot (v)echtscheiding	0,9%

Veelvoorkomende vragen en problemen bij jeugdigen en in de opvoeding in uw gemeente

Wilt u inzicht in veelvoorkomende vragen en problemen bij jeugdigen en in de opvoeding in uw gemeente? Om de landelijke prevalentie van lichte en ernstige problemen in kaart te brengen, heeft het Nederlands Jeugdinstituut een 'nationale' lijst opgesteld van veelvoorkomende vragen en problemen bij jeugdigen en in de opvoeding. Op basis van lokaal beschikbare cijfers maakt het NJI een overzicht van het voorkomen van deze problemen in uw gemeente/regio. Hiermee heeft u zicht op de top tien vragen en problemen bij jeugdigen en op de top 6 vragen en problemen in de opvoeding. Op basis hiervan kunt u gericht en onderbouwd uw inhoudelijke ambities formuleren.

3. Waarom is het zorggebruik zo hoog of laag in mijn gemeente?

Zorggebruik terugdringen is mogelijk door inzicht in de voorspellers van kind- en opvoedproblemen, voorspellers van zorggebruik en door kennis van beschermende factoren. Dan is het mogelijk om de transformatie vorm te geven. Hiervoor zijn verschillende bronnen beschikbaar, zoals het rapport ‘Terecht in de jeugdzorg’ van het Sociaal en Cultuur Planbureau (SCP), de gezondheidsmonitoren van de GGD en het onderzoek ‘Kinderen in Tel’ van het Verwey Jonker Instituut.

Terecht in de jeugdzorg

Lang niet alle jonge kinderen met problemen of probleemgedrag ontwikkelen zich tot problematische adolescenten en volwassenen. Veel hangt af van de aanwezigheid van risicofactoren en beschermende factoren. Ook leidt niet iedere vraag of probleem altijd tot gebruik van professionele zorg. Soms kunnen ouders bijvoorbeeld toe met een advies van een familielid of kan een adequate opvoedstijl van de ouders ervoor zorgen dat ze zonder hulp hun kind met gedragsproblemen kunnen opvoeden. Het rapport ‘Terecht in de jeugdzorg’ van het SCP biedt inzicht in de voorspellers van kind- en opvoedproblemen en het gebruik van tweedelijns-jeugdzorgvoorzieningen (provinciale jeugdzorg; jeugd-GGZ én jeugd-LVB). Uit dit onderzoek komt bijvoorbeeld dat kinderen met een laag geboortegewicht meer risico lopen op problemen. Dit geldt ook voor het hebben van ouders met psychische of verslavingsproblemen. Het NJi kan risicofactoren voor u in kaart brengen met behulp van beschikbare monitoringsgegevens.

Gezondheidsmonitors van de GGD

Om te kijken hoe uw gemeente scoort op voorspellers van problemen en zorggebruik, kan de gemeente bijvoorbeeld gebruik maken van de gezondheidsmonitoren van de GGD. De informatie uit deze monitoren betreft niet alleen het terrein van (preventieve) gezondheidszorg, maar vaak ook terreinen waarmee een groot raakvlak bestaat,

zoals de Wmo, sport- en huisvestingsbeleid. De jeugdmonitor gaat bijvoorbeeld over het gezondheidsgedrag van jongeren van verschillende leeftijdsgroepen; de volwassenmonitor soms ook over de opvoedvragen van volwassenen.

Beschermende factoren

Gemeenten doen er ook goed aan om inzicht te krijgen in de beschermende factoren die bijdragen aan een positieve ontwikkeling van jeugdigen. Deze beschermende factoren bieden tegenwicht aan risico's waaraan jeugdigen worden blootgesteld. Zoals u kunt lezen in de NJi brochure ‘Top tien positieve ontwikkeling jeugd’ zijn er naast individuele (constitutionele) eigenschappen (zoals geslacht, sociale instelling en een veerkrachtig temperament), ook factoren die betrekking hebben op vaardigheden van de jeugdigen zelf. Verder zijn er factoren in de omgeving van de jeugdigen die beschermend werken, met name hun relaties met belangrijke volwassenen en instituties in de omgeving. De top tien van deze beschermende factoren in opvoeden en opgroeien zijn:

1. sociale binding
2. kansen voor betrokkenheid
3. prosociale normen
4. erkenning en waardering voor positief gedrag
5. steun van belangrijke volwassenen in de omgeving
6. constructieve tijdsbesteding
7. sociale, emotionele en gedragsmatige competenties
8. cognitieve vaardigheden
9. schoolmotivatie (commitment to learning)
10. positieve identiteit

Beschermende factoren optimaal benutten

Hoe kunt u als gemeente de beschermende factoren bij opvoeden en opgroeien optimaal benutten? Hoe kunt u invulling geven aan de top tien beschermende factoren? Het NJi kan met u meedenken over hoe u beleidsplannen en visie op beschermende factoren omzet naar concrete inzet en deze goed implementeert. Ook kan het NJi ondersteunen bij het formuleren van indicatoren om resultaten op het gebied van positieve ontwikkeling jeugd te meten.

4. Hoe sluit ik de hulp zo goed mogelijk aan op vraag?

Na een analyse van de omvang van vragen, problemen, risico- en beschermende factoren inventariseert u het beschikbare aanbod van advies, hulp, ondersteuning, zorg en van speciaal onderwijs. Daarbij kijkt u voor welke vragen en problemen het aanbod geschikt is, op welke doelgroepen het gericht is en wat de kwaliteit en effectiviteit van het aanbod is.

Door het uitwerken van een zogenaamd preventie- en zorgarrangement, laat u vervolgens het aanbod goed aansluiten op de vraag. Het benodigde zorgaanbod hangt samen met de ernst van de problematiek. Bij lichte problematiek is soms geen zorg nodig of alleen een licht aanbod, terwijl bij belastende en langer durende psychiatrische problematiek zwaardere hulp nodig is. Ook kan de zorg aan huis, op school of in een instelling worden geboden. Doordat in een preventie- en zorgarrangement het aanbod altijd op van licht naar zwaar opbouwt, is het mogelijk om elk kind die hulp te bieden die 'zo licht mogelijk én zo zwaar als nodig' is. We kunnen bijvoorbeeld ondersteunen bij het inrichten van preventie- en zorgarrangementen. Ook kunnen we samen verkennen wanneer u lichte en wanneer u specifieke hulp moet inzetten.

Bij een specifieke vraag of probleem waarbij een specifiek antwoord tot betere resultaten leidt, is specifieke zorg nodig. Dit kan zowel in de 'eerstelijns' als in de 'tweede lijn' georganiseerd worden. Een optie is het creëren van teams waarin professionals met verschillende specialismen samenwerken om gezinnen met zwaardere en multi-problematiek ondersteuning te bieden. Dit kan ook door te organiseren dat een specialist op consultbasis kan worden geraadpleegd door professionals in de basisvoorzieningen.

Analyse van het aanbod jeugdhulp met digitale tool

Het NJi heeft een digitale tool ontwikkeld om in uw gemeente of regio een analyse te maken van het huidige aanbod jeugdhulp:

1. Wat is er bekend over de vraag?
2. Hoe is de dekking van het huidige aanbod?
3. Wat is bekend over de capaciteit/gebruik van het huidige aanbod?
4. Hoe vaak gaat het om aanbod dat theoretisch goed is onderbouwd/evidence based is?
5. Wat ontbreekt er aan aanbod? Waar is er (te veel) overlap?

Op basis van deze aanpak laat het NJi u als gemeente of regio zien of uw aanbod kwantitatief en kwalitatief toereikend is. Deze aanpak resulteert namelijk in een digitaal overzicht van het aantal regionaal beschikbare interventies/programma's op de verschillende vraag-/probleemgebieden, waarbij de interventies/programma's worden gerangschikt van licht naar zwaar/intensief. Dit digitale overzicht wordt aangevuld met een kort en bondig statement over de kwantiteit en kwaliteit van dit lokale/regionale aanbod. Van deze vraag/aanbodanalyse bieden we een basisvariant waarin zorg-aanbieders zelf het aanbod invoeren, en een uitgebreide versie waarbij het NJi dit doet.

Digitale tool aanbodanalyse
NB. Percentages zijn fictief.

5. Hoe zorg ik dat hulp ‘zo vroeg mogelijk aangeboden’ wordt?

Om ‘zo licht mogelijke’ hulp te bieden, is het belangrijk dit ‘zo vroeg mogelijk’ doen. Dit betekent veelal ingrijpen als het kind nog jong is. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat chronische en ernstige gedragsstoornissen vooral voorkomen bij jeugdigen die al op jonge leeftijd, in de vóórschoolse periode, agressief waren en toen probleemgedrag vertoonden. Ook zijn gedragsproblemen op jonge leeftijd een bekende risicofactor voor problemen op latere leeftijd (antisociaal gedrag, drugsgebruik, delinquentie). Hoe eerder in goede banen geleid, hoe beter. Zo vroeg mogelijk aanbieden van hulp vraagt sowieso om het aanbieden van interventies gericht op het jonge kind.

Invoering van wijkteams

Om kwetsbare gezinnen te ondersteunen zijn veel gemeenten wijkteams aan het opzetten. Dit zijn ofwel brede sociale wijkteams voor burgers van 0 tot 100 of specifieke jeugd- en gezinsteams. Het Nederlands Jeugdinstituut kan gemeenten op verschillende manieren helpen bij de invoering van deze wijkteams. Zo kunnen we door een interactieve sessie met de gemeente en aanbieders bepalen hoe deze teams zich moeten gaan verhouden tot de CJG en de vrij toegankelijke zorg. Advisering over de werkwijze en competenties van de teamleden is ook mogelijk, evenals ondersteuning bij het monitoren van de kwaliteit en effectiviteit van deze teams. Ook ontwikkelt het NJi scholing voor professionals in wijkteams.

Daarnaast bieden we wijkteams en beleidsmedewerkers in verschillende gemeenten de mogelijkheid om in een tweedaags wederzijds bezoek de vragen aan experts en collega’s uit andere gemeenten te stellen én geïnspireerd te raken van alle antwoorden. Door gezamenlijk met professionals uit andere wijkteams of beleidsmedewerkers en externe experts te reflecteren, krijgen wijkteams en beleidsmedewerkers inzicht in ontwikkelvragen, kansen en oplossingsrichtingen voor vraagstukken. Deze tweedaagse visitatie draagt bij aan de ontwikkeling van uw wijkteam.

6. Hoe zorg ik dat ik de hulp zo dichtbij mogelijk organiseer?

Hulp is niet alleen ‘zo licht mogelijk én zo zwaar als nodig’ en wordt niet alleen ‘zo vroeg’ mogelijk, maar ook zo ‘dichtbij mogelijk’ aangeboden. Dit is ook verplicht. Zo dient volgens de jeugdwet het college “er zorg voor [te dragen] dat de jeugdige in het geval van een uithuisplaatsing, indien redelijkerwijs mogelijk, bij een pleegouder of in een gezinshuis wordt geplaatst, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang is van de jeugdige”.

Een zogenaamde inhuishuisplaatsing is zeker ook kosteneffectief. Als bijvoorbeeld in een transitieregio in het midden van het land 10 procent van de jongeren die nu gebruik maken van residentiele jeugdzorg in een pleeggezin zouden worden geplaatst, dan dalen de totale uitgaven in deze regio aan provinciale jeugd en opvoedhulp met ruim driehonderdduizend euro. Dit is meer dan drie procent. Echter let op: een uithuisplaatsing is soms gewoon nodig.

Bij uithuisplaatsing doet u er goed aan om in de subsidievoorwaarden van de aanbieders van pleegzorg en gezinshuizen kwaliteitseisen op te nemen. Deze kwaliteitseisen kunnen we bijvoorbeeld afleiden van factoren die het succes van een plaatsing in een pleeggezin beïnvloeden, zoals voorbereiding op de plaatsing en training van de pleegouders én begeleiding van de pleeg- en biologische ouders.

7. Hoe krijg ik een samenhangend hulpaanbod?

Hulp en ondersteuning van kind en gezin staan niet op zichzelf. Zoals we eerder zagen, zijn belangrijke voorspellers van kind- en opvoedproblemen en zorggebruik het hebben van ouders met psychische- of verslavingsproblemen of een lichamelijke aandoening of ziekte. Daarnaast hebben kinderen met problemen thuis, ook vaker problemen op school. Dit vraagt om een integrale aanpak.

Er liggen volop kansen voor gemeenten om ondersteuning en hulp in samenhang met passend onderwijs en de andere decentralisaties op te pakken. Zo kunnen gemeenten en onderwijs afspraken maken over een samenhangende ondersteunings- en hulpstructuur voor jeugd en gezinnen op school en thuis of over de aansluiting van school naar werk voor kwetsbare jongeren.

Integraal ondersteunings- en hulpaanbod voor jeugd en gezinnen op school en thuis

Hoe stuurt u op samenhang tussen passend onderwijs en zorg voor jeugd? Hoe zorgt u ervoor dat het bestaande regionale ondersteuningsaanbod vanuit jeugdhulp en onderwijs integraal in kaart wordt gebracht? En welke problemen spelen er in wijken en op scholen? Omdat het NJi zowel kennis over zorg voor jeugd als passend onderwijs in huis heeft, kunnen we u helpen bij het maken van verbindingen tussen deze sectoren. Een goede probleemanalyse van een onafhankelijke derde vormt een degelijke basis voor het bepalen van de inzet en aansluiting van jeugdhulp met het onderwijs. Hierbij benoemen we mogelijke overlap en gaten door het combineren van de beschikbare informatie over jeugd met de kerngetallen passend onderwijs.

8. Wat kan het Nederlands Jeugdinstituut voor mij betekenen?

Als hét landelijk kennisinstituut voor jeugd- en opvoedingsvraagstukken brengen wij de nieuwste inzichten uit wetenschap en praktijk samen. Wij hebben alle kennis over de jeugd(zorg)sector in huis, waardoor we ervoor kunnen zorgen dat uw gemeente goede ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen kan ontwikkelen. Daarvoor ontwikkelen we kennis en stellen die voor iedereen beschikbaar. Voorbeelden zijn onze online dossiers, kennisdatabanken en producten voor professionals, gemeenten, samenwerkingsverbanden en onderwijs.

Het NJi adviseert en ondersteunt gemeenten graag ook op maat bij het kosteneffectief transformeren. De op maat gemaakte kennis, advies en producten bieden we tegen betaling aan, omdat ze niet worden gefinancierd vanuit onze landelijke opdrachten. Mogelijke vragen waarbij wij kunnen helpen zijn:

- ❖ Hoe zorg ik voor een kwantitatief toereikend aanbod en realiseer ik tegelijkertijd besparingen?
- ❖ Hoe krijg ik inzicht in de vragen en problemen van de jeugd in mijn gemeente?
- ❖ Hoe stem ik de vraag en het aanbod naar jeugdhulp in mijn gemeente op elkaar af?
- ❖ Hoe richt ik mijn wijkteam in?
- ❖ Hoe zorg ik voor een integraal hulpaanbod, op school en thuis?

Daarbij werken we als NJi altijd vanuit het model ‘transformeren met beleid’, om te zorgen dat ingezette veranderingen gaan werken én ook blijven werken. Want daar staan we voor: kwaliteit en duurzaamheid in de jeugdsector. Dit model biedt namelijk een kapstok voor het verkrijgen van zicht op de kwaliteit van het jeugdbeleid en de inzet van de voorzieningen. Ook geeft dit model aan wat de functie is van monitoring; niet alleen in de zorg voor jeugd maar ook in het jeugdbeleid in het algemeen. Meer informatie hierover vindt u op www.nji.nl/transitiejeugdzorg

❖ Kennis over het stelsel

Senior adviseur Caroline Vink: ‘Gemeenten kunnen bij mij terecht voor kennis over het nieuwe stelsel en de vormgeving van een nieuw jeugdbeleid. Hoe kun je bijvoorbeeld de pedagogische civil society in de praktijk brengen en positioneren binnen het lokale jeugdbeleid? Ook kan ik u informeren over de manier waarop gemeenten in andere landen de regie over het jeugdbeleid hebben ingevuld.’

❖ Herinrichting stelsel

Expert Herma Ooms: ‘Transitiemanagers van gemeenten kunnen een beroep op mij doen voor de inhoudelijke herinrichting van het stelsel. Ik kan u bijvoorbeeld helpen in kaart te brengen welke opvoed- en opgroevragen er in uw gemeente spelen en welk zorgaanbod daar tegenover zou moeten staan.’

❖ De regie nemen

Expert Tom van Yperen: ‘Gemeenten krijgen de regie over het integrale jeugd-beleid maar hoe kunnen ze daar grip op krijgen? Hoe kunt u monitoren of voorzieningen goed bijdragen aan de doelstellingen van het jeugdbeleid in uw gemeente? Meten is meer dan weten, het is ook een manier om de kwaliteit en effectiviteit van het gemeentelijk aanbod te volgen en bij te sturen.’

❖ Samenhang met passend onderwijs

Senior adviseur Chaja Deen: ‘Gemeenten krijgen niet alleen met de transitie van de jeugdzorg te maken, ze moeten ook werk maken van passend onderwijs. Het succes van beide vernieuwingen hangt sterk samen met de vraag of gemeenten erin slagen hierin samenhang aan te brengen. Ik kan gemeenten daarbij adviseren en ondersteunen.’

Meer informatie

www.nji.nl/transitiejeugdzorg

NJi-dossier Transitie en transformatie van de zorg voor jeugd

www.nji.nl/prestatieindicatoren

NJi-dossier Prestatie-indicatoren

www.nji.nl/nl/top-tien

Brochure 'Top tien positieve ontwikkeling jeugd'

www.kennisnetjeugd.nl

Interactief platform om kennis te delen over transitie en transformatie

www.voordejeugd.nl

Website van het Transitiebureau Jeugd

Colofon

Auteurs

Tijne Berg- le Clercq, Erik Jan de Wilde, Herma Ooms

Redactie

Nienke Nuyens

Fotografie

Bettina Neumann, Marsel Loermans

Vormgeving

Punt Grafisch Ontwerp

© 2014 Nederlands Jeugdinstituut

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Nederlands
Jeugd
instituut

Nederlands Jeugdinstituut

Postbus 19221
3501 DE Utrecht

T 030 230 63 44

E info@nji.nl

www.nji.nl

